

Byla C-436/23**Prašymo priimti prejudicinį sprendimą santrauka pagal Teisingumo Teismo procedūros reglamento 98 straipsnio 1 dalį****Gavimo data:**

2023 m. liepos 13 d.

Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas:*Hof van Beroep te Gent* (Gento apeliacinis teismas, Belgija)**Nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą priėmimo data:**

2023 m. birželio 13 d.

Apeliantės: Belgijos valstybė / *Federale Overheidsdienst Financiën* (Federalinė finansų tarnyba)**Atsakovė:***Volvo Group Belgium NV***Pagrindinės bylos dalykas**

Šis prašymas priimti prejudicinį sprendimą pateiktas nagrinėjant ginčą dėl teisės nuostatos, kuria nustatytas „teisingumo mokestis“ (*fairness tax*). *Grondwettelijk Hof* (Belgijos Konstitucinis Teismas) šią nuostatą panaikino, tačiau paliko galioti jos teisinius padarinius, be kita ko, 2015 ir 2016 mokestiniams metams, dėl to atsakovė turėjo mokėti teisingumo mokestį už tuos mokestinius metus. Ginčijami mokesčių sprendimai buvo panaikinti pirmojoje instancijoje. Dėl to Belgijos valstybė pateikė apeliacinį skundą.

Prašymo priimti prejudicinį sprendimą dalykas ir teisinis pagrindas

Šiuo prašymu priimti prejudicinį sprendimą pagal SESV 267 straipsnį jį pateikęs teismas kelia klausimą dėl teisės nuostatų, numatančių teisingumo mokestį, teisinių padarinių palikimo galioti po to, kai *Grondwettelijk Hof* jas panaikino. Konkrečiai jis klausia, ar *Grondwettelijk Hof* sprendimas, kuriuo palikti galioti teisiniai padariniai, nepažeidžia SESV 49 straipsnyje įtvirtintos įsisteigimo

laisvės, jei prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas netaiko šio sprendimo bendrovėms nerezidentėms, turinčioms nuolatinę buveinę Belgijoje, nes šios nuostatos yra nesuderinamos su įsisteigimo laisve ir dėl to šios bendrovės staiga tampa palankiau vertinamos nei bendrovių nerezidenčių patronuojamosios bendrovės, kurios ir toliau turi mokėti šį teisingumo mokestį.

Prejudiciniai klausimai

Ar Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 49 straipsnis turi būti aiškinamas taip, kad pagal jį draudžiama nacionalinės teisės nuostata, kaip antai ginčijama prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teisme (kurį *Grondwettelijk Hof* panaikino, tačiau kurios teisiniai padariniai liko galioti taip pažeidžiant įsisteigimo laisvę, ir todėl ji turi būti netaikoma kitoje valstybėje narėje įsteigtų bendrovių, turinčių nuolatinę buveinę Belgijoje, išmokėtam pelnui), pagal kurią

– mokestis mokamas nuo paskirstomo pelno, neįtraukto į bendrovės rezidentės, kurios komercinei politikai kitoje valstybėje narėje įsisteigusi bendrovė turi tokią įtaką, kad gali lemti jos veiklą, galutinį apmokestinamąjį veiklos rezultatą,

– tačiau mokestis nuo tokio pelno neturi būti mokamas, jei ši kitoje valstybėje narėje įsteigta bendrovė savo veiklą Belgijoje vykdo per nuolatinę buveinę (filialą)?

Nurodomos Sąjungos teisės nuostatos

SESV 49 straipsnis.

Nuorodomas nacionalinės teisės nuostatos

Wet van 30 juli 2013 houdende diverse bepalingen (2013 m. liepos 30 d. Įstatymas, kuriuo nustatomos įvairios nuostatos, 2013 m. rugpjūčio 1 d. BS [Belgijos oficialusis leidinys], toliau – 2013 m. liepos 30 d. įstatymas), 43–51 straipsniai.

Wetboek van de inkomstenbelastingen 1992 (1992 m. pajamų mokesčio kodeksas, toliau – WIB 92) 219ter straipsnis ir 233 straipsnio 3 dalis.

Bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof (1989 m. sausio 6 d. Specialusis įstatymas dėl Konstitucinio Teismo, toliau – 1989 m. sausio 6 d. specialusis įstatymas) 8 straipsnio 3 dalis.

Trumpas faktinių aplinkybių ir proceso pagrindinėje byloje aprašymas

- 1 2013 m. liepos 30 d. įstatymo 43–51 straipsniais buvo iš dalies pakeistas WIB 92. Jais buvo įvestas vadinamasis teisingumo mokestis, kuris yra atskirtas nuo pelno

mokesčio ir mokesčio nerezidentams ir kurį turi mokėti tiek bendrovės rezidentės, tiek ir bendrovės nerezidentės, kai jos paskirsto dividendus, kurie neįtraukti į galutinį apmokestinamąjį veiklos rezultatą dėl tam tikrų nacionalinėje mokesčių teisėje numatytų mokesčių lengvatų taikymo. Teisingumo mokesčio tikslas – apmokestinti bendrovių paskirstytą pelną, kuris neapmokestinamas pelno mokesčiu arba nerezidentų mokesčiu.

- 2 2014 m. sausio 31 d. *Grondwettelijk Hof* buvo pateiktas prašymas dėl 2013 m. liepos 30 d. įstatymo atitinkamų straipsnių panaikinimo. Toje byloje tas teismas pateikė Teisingumo Teismui prejudicinius klausimus, dėl kurių buvo priimtas 2017 m. gegužės 17 d. Sprendimas (C-68/15, X, EU:C:2017:379), ir jame Teisingumo Teismas, be kita ko, nusprendė, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turi patikrinti, ar teisingumo mokesčio bazės nustatymo metodas faktiškai nelemia nepalankesnio bendrovių nerezidentų vertinimo, palyginti su bendrovėmis rezidentėmis, o jei taip – konstatuoti, kad buvo pažeista įsisteigimo laisvė.
- 3 2018 m. kovo 1 d. sprendimu *Grondwettelijk Hof* teisės nuostatą dėl teisingumo mokesčio panaikino, tačiau iš esmės paliko galioti panaikintų nuostatų teisinius padarinius 2014–2018 mokesčiniams metams. 1989 m. sausio 6 d. Specialiojo įstatymo 8 straipsnio 3 dalis suteikia *Grondwettelijk Hof* galimybę pačiam reguliuoti panaikintų nuostatų teisinių padarinių išsaugojimo apimtį bendro pobūdžio nurodymu. Jis turi šią galimybę tam, kad, atsižvelgdamas į teisinio saugumo principą, sušvelnintų *erga omnes* ir *ex tunc* poveikį.
- 4 Mokėdama už 2015 ir 2016 mokesčinius metus pelno mokesčių atsakovė pagrindinėje byloje kartu turėjo sumokėti ir teisingumo mokesčių. Dėl to ji pateikė skundą.
- 5 Apeliantė atmetė skundus kaip nepagrįstus, atsižvelgdama į *Grondwettelijk Hof* sprendimą dėl teisinių padarinių palikimo galioti.
- 6 Vėliau atsakovė pagrindinėje byloje pateikė ieškinį *Rechtbank van eerste aanleg Oost-Vlaanderen, afdeling Gent* (Rytų Flandrijos pirmosios instancijos teismas, Gento skyrius), ir šis panaikino atitinkamus sprendimus dėl pelno mokesčio už 2015 ir 2016 mokesčinius metus.
- 7 Visų pirma *Rechtbank* laikėsi nuomonės, kad *Grondwettelijk Hof* sprendimas dėl teisinių padarinių palikimo galioti pažeidžia įsisteigimo laisvę. Iš 2017 m. gegužės 17 d. Teisingumo Teismo sprendimo konkrečiai matyti, kad WIB 92 233 straipsnio 3 dalis, pagal kurią bendrovių nerezidentų filialams Belgijoje iš esmės taikomas teisingumo mokesčių, net jeigu šio Belgijos filialo dividendai neįtraukti į šios bendrovės nerezidentės paskirstytus dividendus, prieštarauja įsisteigimo laisvei, nes pagal ją bendrovėms nerezidentėms, turinčioms filialą Belgijoje, taikomos mažiau palankios sąlygos nei bendrovėms rezidentėms. Todėl šis straipsnis neturi būti taikomas bendrovėms nerezidentėms, turinčioms filialą Belgijoje, tačiau tai savo ruožtu lemia palankesnę šių bendrovių vertinimą nei

bendrovių rezidenčių, įskaitant bendrovių nerezidenčių, patronuojamąsias bendroves, kaip antai atsakovė pagrindinėje byloje, nes teisingumo mokestis paliktas galioti tik bendrovių rezidenčių atžvilgiu.

- 8 Apeliantė pagrindinėje byloje kreipėsi į prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusi teismą, o šis nusprendė pateikti Teisingumo Teismui prejudicinį klausimą.

Svarbiausi pagrindinės bylos šalių argumentai

- 9 **Apeliantė** teigia, kad įsisteigimo laisvės pažeidimo negalima konstatuoti, nes nėra aišku, kaip turi būti apskaičiuota Belgijos filialų apmokestinamoji vertė, todėl negalima nustatyti, ar šis apskaičiavimo būdas galbūt yra mažiau palankus nei apskaičiuojant Belgijos bendrovių apmokestinamąją vertę. Net jei būtų konstatuotas įsisteigimo laisvės apribojimas, nebūtų pažeistas lygybės principas ar įsisteigimo laisvė, nes Belgijos nuolatinių buveinių ir Belgijos patronuojamųjų bendrovių padėtis yra skirtinga. Be to, apribojimas taip pat pateisinamas privalomais bendrojo intereso pagrindais.
- 10 Todėl, apeliantės nuomone, pirmosios instancijos teismas turėjo laikytis sprendimo dėl teisinių padarinių palikimo galioti.
- 11 Apeliantė taip pat teigia, kad gali būti tikrinamas teisingumo mokestį nustatančių teisės aktų nuostatų suderinamumas su Sąjungos teise, bet ne *Grondwettelijk Hof* sprendimas dėl teisinių padarinių palikimo galioti.
- 12 **Atsakovė** teigia, kad buvo pažeista SESV 49 straipsnyje įtvirtinta įsisteigimo laisvė. Vis dėlto, atsižvelgiant į *Grondwettelijk Hof* sprendimą palikti galioti panaikintų nuostatų teisinius padarinius 2014–2018 m. mokestiniu laikotarpiu ir į tai, kad WIB 92 233 straipsnio 3 dalis, kaip pažeidžianti įsisteigimo laisvę, neturėtų būti taikoma bendrovėms nerezidentėms, turinčioms nuolatinę buveinę Belgijoje, teisingumo mokestis taikomas bendrovėms rezidentėms (įskaitant bendrovių nerezidenčių patronuojamąsias įmones kaip antai atsakovė), bet ne bendrovių nerezidenčių filialams Belgijoje. Dėl to patronuojančiajai bendrovei, kuri remdamasi įsisteigimo laisve paprastai gali laisvai pasirinkti teisinę formą (filialą, patronuojamąją bendrovę ar atstovybę) savo veiklai Belgijoje vykdyti, toks pasirinkimas yra nepagrįstai apribotas. Tai yra nepagrįsta, nes abiejų kategorijų juridinių asmenų padėtis, atsižvelgiant į teisingumo mokesčio tikslą, yra vienoda.
- 13 Toks įsisteigimo laisvės apribojimas taip pat nėra proporcingas, nes jis grindžiamas 1989 m. sausio 6 d. Specialiojo įstatymo 8 straipsnio 3 dalimi, pagal kurią *Grondwettelijk Hof* gali netaikyti sprendimo dėl teisinių padarinių palikimo galioti asmenims, kurie laiku pateikė skundą, kaip antai atsakovei pagrindinėje byloje, be to, negalima numatyti, ar *Grondwettelijk Hof* pasinaudos šia galimybe (ja jis ir nepasinaudojo šioje byloje), taip pažeidžiant teisinio saugumo principą.

Trumpas prašymo priimti prejudicinį sprendimą motyvų pristatymas

- 14 Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas sutinka su pirmosios instancijos teismo nuomone, kad WIB 92 233 straipsnio 3 dalis lemia tai, jog dėl *Grondwettelijk Hof* sprendimo palikti galioti teisinius padarinius bendrovė nerezidentė, turinti nuolatinę buveinę Belgijoje, vertinama mažiau palankiai nei bendrovė rezidentė, įskaitant bendrovės nerezidentės patronuojamąją bendrovę, kaip antai atsakovė pagrindinėje byloje, todėl šia nuostata ribojama SESV 49 straipsnyje įtvirtinta įsisteigimo laisvė. Bendrovių nerezidenčių filialų Belgijoje atveju teisingumo mokesčio apmokestinamoji vertė iš tiesų siejama su hipotetinių dividendų, kuriuos sudaro ta bendrovės nerezidentės paskirstytų bruto dividendų dalis, kuri atitinka jos Belgijos filialo dalį bendrame bendrovės nerezidentės veiklos rezultate, paskirstymu. Dėl to filialas turi būti apmokestintas teisingumo mokesčiu, net jei bendrovės nerezidentės dividendai neapima Belgijos filialo pelno, kuris priklauso Belgijos mokesčiai jurisdikcijai. O kitu atveju bendrovės rezidentės teisingumo mokesčio apmokestinamoji vertė visada nustatoma pagal Belgijos apmokestinamąjį rezultatą.
- 15 Toks įsisteigimo laisvės apribojimas nėra susijęs su objektyviai nepalyginamomis situacijomis ir taip pat negali būti pateisinamas privalomais bendrojo intereso pagrindais. Todėl jis turi būti pripažintas netaikytinu.
- 16 Kadangi atsižvelgiant į sprendimą dėl teisinių padarinių palikimo galioti ir į tai, kad WIB 92 233 straipsnio 3 dalis netaikoma bendrovių nerezidenčių filialams Belgijoje, o teisingumo mokesčiai taikomas bendrovių nerezidenčių patronuojamosioms bendrovėms, bet netaikomas šių bendrovių nuolatinėms buveinėms, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar tai nepažeidžia SESV 49 straipsnio.